

Mødet den 29. Januar 1931.

Fraværende: P. Petersen og J. Perregaard.

1. (J. Nr. 607—1930). Skrivelse fra Arbejdsdirektoratet vedrørende Oprettelse af Undervisning for Arbejdsløse.

Toges til Efterretning.

2. (J. Nr. 22³³—1930). Beretning om Vej- og Kloakvæsenet i 1929—30.

Toges til Efterretning.

3. (J. Nr. 645—1930). Regnskab for Smede- og Maskinarbejdernes Fagforenings Stiftelse i 1930.

Toges til Efterretning.

4. (J. Nr. 654—1930). Indstilling fra Aldersrenteudvalget om Opførelse af et Bygningskompleks med 200 Smaalejligheder for Aldersrentenydere.

Følgende Indstilling forelaa:

»Da det gennem de Undersøgelser, der foreligger for Udvalget af Aldersrentenyderne Forhold, fremgaar, at en meget stor Del af de helt ubemidlede Rentenydere og særlig dem, der oppebærer Rente efter Lovens laveste Satser, lever under meget kummerlige Forhold, som ikke tilnærmelsesvis kan afhjælpes ved det begrænsede Reløb, der haves til Raadighed til personligt Tillæg i Henhold til Aldersrentelovens § 6, 1. Stk., har Udvalget gentagende haft under

Overvejelse at komme disse gamle til Hjælp saaledes, at de kunde komme under taaleligere Kaar. Det er saaledes, at alle de mange, gamle, enlige Rentenydere, der ikke har Ophold hos Slægtninge og ikke kan finde Optagelse i »De gamles Hjem«, der er fuldt belagt og har en meget stor Venteliste, i mangfoldige Tilfælde af en Rente paa 42 Kr. 50 Øre eller 45 Kr. maanedlig maa betale 30 Kr. maanedlig for en ussel Bolig paa et Loft eller i en Kælder, ligesom mange gamle Ægtepar af en Rente paa 67 Kr. maanedlig maa betale mellem 30—40 Kr. maanedlig for en Lejlighed. De gode og sunde Lejligheder, der er opført af »Ensomme gamles Vel«, kan ikke paa langt nær afbøde dette Forhold, og de er forøvrigt saa dyre, at Rentenydere, der ikke har andet at leve af end den ommeldte lave Rente, ikke har Raad til at leje dem.

Saadanne Forhold, der stiller de gamle, hæderlige og udslidte Mennesker daarligst i Samfundet, kan efter Udvalgets Formening ikke opretholdes længere, og man har derfor undersøgt, om der ikke var en Mulighed for at komme disse gamle til Hjælp ved Fremskaffelse af gode, billige Boliger. Saadanne Foranstaltninger er truffet f. Eks. i Esbjerg, i Helsingør og i Lyngby Kommune ved København. I Helsingør har man i direkte Forbindelse med Alderdomshjemmet opført 36 Et-Værelses Lejligheder med et lille Køkken og W. C. - i nogle Tilfælde med Sove- rum - og endvidere har man opført et Bygningskompleks andetsteds i Byen med 150 saadanne Lejligheder, i det allervæsentligste beregnet for Aldersrentenydere, Invalider og kroniske Syge, der her bor under gode, sunde Forhold i venlige

Omgivelser - og for en meget billig Husleje. - Udvalget er ikke i Tvivl om, at en saadan Foranstaltning, gennemført her i Byen, vilde betyde en haardt tiltrængt Forbedring af de gamles Kaar.

Et saadant Kompleks af Lejligheder vil ikke kunne forrentes og amortiseres gennem den Husleje, de gamle vil være i Stand til at betale, og Planens Gennemførelse vil saaledes medføre et aarligt Tilskud fra Kommunens Side, men hvis det ærede Byraad mener ikke at kunne gaa med til dens Gennemførelse, vil en betydelig Udvidelse af »De gamles Hjem« - ev. Opførelse af endnu et Alderdomshjem - være uafviselig. Herved bemærker man, at Hjemmet blev udvidet med et betydeligt Antal Pladser, som toges i Brug 1926, men det maa erindres, at man da havde udskudt Udvidelsen saa længe, at det vilde have været uforsvarligt at udskyde den længere. og Forholdet var da ogsaa det, at Udvidelsen blev taget i Brug, forinden den var helt tilendebragt, og man staar nu efter fire Aars Forløb med en lige saa stor Venteliste og med lige saa mange Afvisninger paa Grund af Pladsmangel som før Udvidelsen. De foran beskrevne Forhold, hvorunder mange Aldersrentenydere lever, tvinger disse til at forlade det, der for dem staar som det bedste: Bibeholdelse af eget Hjem, og at søge Optagelse i Alderdomshjem, altsaa til at ombytte den normale og mest tiltalende Tilværelsesform med et Anstaltsophold, thi det bliver Opholdet i et Alderdomshjem trods alle Bestræbelser for at udslette Anstaltspræget, særlig da i de store Byer, hvor store Alderdomshjem altid vil blive den Form, man vælger, hvorfor Spørgsmaalet

efter Udvalgets Formening maa finde sin bedste Løsning ved Opførelse af Egen-Boliger.

Saaledes foranlediget tillader Udvalget sig at indstille til det ærede Byraad, at der gives Udvalget Bemyndigelse til at antage en Arkitekt til paa en nærmere af Byraadet anvist Plads at projektere Opførelsen af et Bygningskompleks med 200 Lejligheder af den foran beskrevne Beskaffenhed.

Medunderskrevne Frk. Anna Petersen forbeholder sig dog sin Stilling med Hensyn til Antallet af Boliger.«

B o r g m e s t e r e n gjorde opmærksom paa, at Indstillingen gik ud paa, at Udvalget bemyndiges til at antage en Arkitekt til at udarbejde Projekt til saadanne Boliger.

A n d r. B i t s c h gjorde nærmere Rede for Sagen. Forslaget tilsigtede at skaffe en Del af de daarligst stillede Aldersrentenydere bedre Boliger og samtidig billigere. Tidligere havde der i Byen været en Del smaa Lejligheder til 10—15 Kr. pr. Maaned, men de var nu forsvundne, hvilket bolig-mæssigt set var godt, men da de fleste Aldersrentenydere ikke havde Raad til at leje ordentlige Lejligheder, maatte mange bo i Kældere, Tagkamre eller Lysthuse. Det kunde maaske se lidt underligt ud at komme med dette Forslag kort efter, at De gamles Hjem var udvidet, men det var allerede fyldt, og de fleste gamle Mennesker ønskede helst at opretholde deres eget Hjem, saa længe de nogenlunde kunde klare sig selv. Det Beløb, der var til Raadighed som personligt Tillæg, var saa ringe, at det ikke kunde hjælpe meget til Huslejen. I den Forbindelse kunde Taleren oplyse, at Amtmanden i Vejle Amt havde været nødt til at indsende Klage til Ministeriet over, at 15 Sogneraad

i Vejle Amt havde overtraadt Loven ved at yde mere end Loven tillod. Her i Byen havde man hidtil nogenglunde kunnet overholde Loven, men det var ikke givet, man vedblivende kunde gøre det, hvis ikke der blev truffet Foranstaltninger til Hjælp for de daarligst stillede Aldersrentenydere. Udvalget var enig om Forslaget, idet dog Frk. Petersen havde forbeholdt sig sin Stilling m. H. t. Antallet af Lejligheder. Der fandtes i Byen ca. 2700 Aldersrentenydere, hvoraf paa de gamles Hjem 250. Af disse 2450 havde ca. Halvdelen lidt Indtægter ved Siden af, medens 1200 skulde leve af Aldersrenten alene. Udvalgets Flertal mente derfor, at hvis det skulde hjælpe noget, var 200 Lejligheder det mindste, der kunde bygges. Taleren gik ud fra, at Kommunen her ligesom i andre lignende Tilfælde vil skænke Byggegrund, og der skulde jo saa forhandles med Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse om Beliggenheden. Iøvrigt vilde Taleren anbefale Indstillingen.

J. C h r. M ø l l e r bemærkede, at Aldersrenteudvalget jo var vant til at faa sin Vilje, men Taleren havde gerne set, at man havde begyndt lidt mere smaat, f. Eks. et Komplex med 100 Lejligheder. Forøvrigt herskede der nogen Misforstaaelse m. H. t. Aldersrenten, idet det aldrig havde været Lovens Mening, at det skulde være fuld Forsørgelse, Der var vel nok en Del, som maatte leve af Aldersrenten alene, men ingen af Rigsdagens Partier havde ved Lovens Vedtagelse set saaledes derpaa, og man kunde nok være Loven bekendt, for intet Land i Europa havde den bedre. Talerens Gruppe havde ikke noget imod, at Udvalget faar den ønskede Bemyndigelse, men saa helst, at Udvalget henvender sig til 5 à 6 Arkitekter og lade dem konkurrere om et Projekt;

det kunde gøres meget billigt. Taleren kunde ogsaa gaa med til, at Byen skænker en Byggegrund, men ellers burde Sagen behandles som en privat Byggesag, hvor man optog Kredit- og Hypoteklaan i Ejendommen, og Kommunen saa satte Resten i 3. Prioritet til en billig Rente, f. Eks. 4 $\%$. Derudover skulde Ejendommene kunne forrente sig, og Huslejen vilde ogsaa paa den Maade kunne blive billig. Aldersrenteloven tillod ikke at give direkte Tilskud, men Byerne havde et større personligt Tillæg til Raadighed end Landkommunerne. Hvis Landboerne havde ønsket dette Forhold ændret, da Loven blev vedtaget, kunde det maaske være sket, men de ønskede den ikke anderledes. Taleren kunde altsaa gaa med til at give Udvalget den ønskede Bemyndigelse, saaledes at enkelte Arkitekter konkurrerer om Projektet, og helst at man nøjes med 100 Lejligheder; men man stod selvfølgelig frit, naar Projektet forelaa.

H. P. Christensen vilde takke Udvalget, fordi det har taget denne Tanke op, for det var efterhaanden blevet meget vanskeligt for Aldersrentenyderne at klare sig, naar de ikke havde paarørende til at yde dem nogen Støtte, og mange af dem førte en kummerlig Tilværelse. Det var tillige mest tiltalende for de gamle at føre deres egen Husholdning, saa længe de nogenlunde kunde klare sig selv, og muligvis blev det ogsaa billigere end at udvide Alderdomshjemmet. Angaaende en Konkurrence kunde denne jo nok i visse Tilfælde have sin Betydning, men paa den anden Side havde man for nylig erfaret, at ved en Konkurrence fik man ikke altid det frem, som man ønskede. Her drejede det sig om ganske almindelige Boliger med Et- eller Toværelsers Lejligheder,

og Udvalget havde set paa saadanne i andre Byer; derfor var det næppe nødvendigt at afholde nogen Konkurrence. Talerens Gruppe vilde derfor foreslaa, at man overdrager til Statsarkitekten at udarbejde et Overslag, og at Udvalget forhandler med Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse om at finde den mest hensigtsmæssige Grund til en saadan Bebyggelse. Taleren vilde samtidig henstille til Udvalget at foretage en Beregning over Udgiften og ligeledes, hvad en Udvidelse af Alderdomshjemmet vil koste, saa man kan drage en Sammenligning mellem de to Projekter. Spørgsmaalet om Antallet af Lejligheder betød ikke saa meget; for de kunde jo ikke bygges alle paa een Gang, og der blev nok Enighed om Tempoet for Arbejdet.

J o h a n n e B e r g vilde medgive Forslaget sin varmeste Anbefaling. Forslaget havde to Sider, idet man tilsigtede at skaffe de gamle Mennesker en bedre og billigere Lejlighed, og hvis der ikke blev gjort noget for at komme de gamle til Hjælp med Boliger, vilde man staa over for en Udvidelse af de gamles Hjem. Men enhver, der havde med offentlig Forsorg at gøre, vilde vide, at Anstaltsforsorg altid blev det **dyreste**; men paa den anden Side maatte man være paa det rene med, at et Forslag som det foreliggende ikke lod sig gennemføre uden Udgift for Kommunen, for ellers vilde Lejlighederne blive for dyre. Det var maaske rigtigt, at Aldersrenteloven ikke regnede med fuld Forsørgelse, men det faktiske Forhold viste noget andet, idet mange af dem ikke havde noget som helst andet at leve af, og naar de skulde klare sig med 42—45 Kr. pr. Maaned, vilde enhver kunde indse, at de ikke havde Raad til at betale 25—30 Kr. i Husleje. Det var rigtigt, at de gamle

Mennesker helst saa længe som muligt vilde opretholde deres eget Hjem, og de søgte i mange Tilfælde ind paa De gamles Hjem, fordi de ikke kunde klare sig økonomisk; saafremt de kunde faa en billigere Bolig, kunde de klare sig selv noget længere. Af disse Grunde var Udvalget kommet med sit Forslag, og Taleren vilde takke for den velvillige Behandling og haabede, at Velviljen vilde fortsættes, naar det endelige Forslag kom frem.

J. C h r. M ø l l e r havde ikke tænkt sig nogen egentlig Arkitektkonkurrence, men at man kunde udvælge 4—5 Arkitekter og lade dem skitsere et Forslag; derved fik man lettere flere gode Ting frem, end hvis man overlod det til en enkelt. Men naar Flertallet havde vedtaget, at Udvalget skal henvende sig til Stadsarkitekten, var der vel intet at gøre derved. Det var vel nok rigtigt, at en Del maatte leve af Aldersrenten alene, men det kunde man jo ikke gøre ved, og hvis man af den Grund ønskede Aldersrenteloven forandret, maatte man gaa til Rigsdagen; den enkelte Kommune kunde ikke gøre dette.

R a s m u s R a s m u s s e n vilde ikke sige noget imod det foreliggende Forslag; men Taleren var ikke enig med H. P. Christensen i, at det bør overdrages til Stadsarkitekten at udføre Arbejdet. Taleren havde for nogle Aar siden beskæftiget sig med Tanken om at bygge billige Huse og havde talt med et Par Arkitekter om et Projekt; der kom ogsaa Forslag frem, men det strandede paa, at Kommunen ikke vilde sælge Jorden billigt; var det sket, havde der været bygget en Del saadanne Huse, og det foreliggende Forslag havde da været overflødigt. Taleren vilde henstille til Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse at

finde noget billig Jord at tilbyde private til at bygge Huse paa med Smaa-lejligheder, for der var mange flere end Aldersrentenyderne, der trængte til billigere Boliger; men det var umuligt at bygge saadanne, naar Kommunen forlangte 38 Kr. pr. m² for Grundene. I Stedet for at gøre det byggede Kommunen selv store Komplekser med dyre Lejligheder, som ikke kunde forrente sig, for kommunalt Byggeri blev altid langt dyrere end privat (Borgmesteren: Det passer ikke!). Det kunde bevises, at Kommunen ikke kan konkurrere med private Haandværkere; den vilde have været bedre tjent med at ofre Halvdelen af de Penge, den byggede Huse for, som Tilskud til det private Byggeri, saa havde den været fri for at ligge med alle disse Huse.

B o r g m e s t e r e n mindedes, at Aarhus Kommune skænkede 10000 Kr. til enhver Haandværker, som vilde bygge et Hus med 10 Lejligheder, og desuden garanterede man for Laan i 3. Prioritet, som Kommunen endnu hæftede for. Men Haandværkerne solgte straks Ejendommene og tjente gode Penge paa dem, og det var selvfølgelig rart for dem, derfor var det forstaaeligt, at Hr. Rasmussen synes, man skulde have fortsat dermed. Naar Kommunen kom ind paa at bygge, var det, fordi det private Byggeri gik fuldstændig i Staa. Naar Hr. Rasmussen sagde, at Kommunen byggede dyrere end private, saa savnedes der Beviser derfor. Der forelaa en Oversigt over, hvad Kommunens Ejendomme kostede at bygge, og hvad de privates Huse kostede, saa man, naar de kom med deres Opgørelser over Byggeudgifterne for at søge Statsbyggelaan; det Spørgsmaal behøvede man slet ikke at diskutere. De Boliger, som Kommunen byggede, var der haardt

Trang for, og derfor kom de ogsaa op. Hr. Rasmussen havde ingen Grund til at beklage sig over Kommunen, naar den nu satte sine Grunde i 3. Prioritet op til 80 % af Taksationssummen. (Rasmus Rasmussen: 75 %). Taksationssummen laa 10—15 % over, hvad Ejendommene havde kostet at bygge; derfor var det egentlig Kommunen der satte Tingene i Scene, og Haandværkerne kunde sælge Ejendommene med en god Fortjeneste, hvilket man kun kunde være glad ved; men Haandværkernes Tillidsmænd i Byraadet burde saa ogsaa vide, hvad de talte om, og ikke komme med en helt forkert Fremstilling af Sagen. Taleren var ikke nogen Ynder af Etværelerslejligheder, men kunde indse, at de var nødvendige, og vilde derfor stemme for Forslaget fra Udvalget og ligeledes anbefale, at Udvalget faar Bemyndigelse til at forhandle med Stadsarkitekten om at fremkomme med Forslag dertil. Angaaende Spørgsmaalet om en Konkurrence vilde Taleren sige, at man næppe havde haft en eneste saadan, hvor man kunde bygge eller lave en Byggeplan efter det, der kom frem, og den sidste Konkurrence vedrørende Folkebiblioteket var noget af det usleste, som man endnu havde set. Det skulde de Mennesker vide, som nu gik og lavede saa meget Væsen om denne Sag. Arkitekternes egne Repræsentanter i Komitéen havde bedømt Arbejderne lige saa smukt, som Taleren nu havde udtalt. Taleren var sikker paa, at Stadsarkitekten kunde udarbejde et udmærket Forslag, som man saa kunde se paa og forhandle om meget bedre end ved en Konkurrence. Den sidste Konkurrence kostede adskillige Tusinder, og saa fik man noget, som absolut ikke duede og ikke kunde anvendes; derfor burde man foreløbig holde sig fra den Slags.

•

A n d r. B i t s c h udtalte, at Udvalget selvfølgelig kun kunde være tilfreds med den Modtagelse, Forslaget havde faaet. Angaaende at skaffe Midler til Byggeriet havde Udvalget tænkt sig noget lignende, som Fabrikant Møller mente. Den nuværende Aldersrentelov var ikke nogen Forsørgelseslov og derfor en Forringelse i Sammenligning med den tidligere. Men der kunde jo ikke være Tale om Hjælp til Selvhjælp for dem, der absolut ikke havde andet at leve af end deres Aldersrente, og de var daarligt stillede. Det var rigtigt, at Købstadkommunerne havde et større Beløb til personligt Tillæg end Landkommunerne, og de havde ogsaa en Fordel i deres Alderdomshjem, hvortil de kunde henvise de daarligst stillede. Udvalget vilde gerne have haft en lidt friere Stilling m. H. t. Arkitekt, ogsaa fordi man antog, at Stadsarkitektens Kontor var stærkt optaget for Øjeblikket; men man kunde ogsaa tiltræde Hensigten om at forhandle med Stadsarkitekten om Sagen.

C h r. N i e l s e n hævdede overfor Hr. Rasmussen, at en Opgave som den foreliggende kunde private ikke løse. Selv om Kommunen skænkede Grunden og satte en Prioritet deri, skulde Foretagendet ikke blot forrente sig, men ogsaa give Overskud, og saa vilde Lejlighederne blive for dyre. Det skulde selvfølgelig være Lejligheder, som Kommunen kunde være bekendt, men de skulde først og fremmest være billige, og Taleren vilde derfor varmt anbefale det foreliggende Forslag.

R a s m u s R a s m u s s e n havde aldeles ikke sagt, at private skulde bygge det, som blev foreslaaet her. Taleren havde heller ikke sagt noget imod, at Udvalget faar Bemyndigelse til at hen-

vende sig til en Arkitekt, og naar Taleren havde fraraadet, at det blev Stadsarkitekten, var det ikke af personlige Grunde, men fordi der var Arkitekter i Byen, som netop havde beskæftiget sig med Spørgsmaalet om billige Boliger, og det vilde sikkert kunne betale sig at lade disse komme med et Forslag, det kunde gøres for 2 -300 Kr. Taleren var klar over, at Borgmesteren ikke syntes om Udtalelserne angaaende Byggeriet, for Borgmesteren havde jo altid holdt paa, at Kommunen skulde bygge, men det kunde let dokumenteres, at private bygger billigere end Kommunen. Naar Borgmesteren udtalte, at de private ikke vilde bygge, saa vidste vel enhver, at det skyldtes Verdenskrigen, som vendte op og ned paa alle Forhold. og man kunde vel ikke forlange, at den enkelte skal ofre sig for Samfundet.

Borgmesteren havde ikke forlangt, at nogen Bygningshaandværker skulde ofre sig for Samfundet; Taleren havde blot fremstillet de nøgne Fakta.

Vald Pedersen skulde ikke have taget Ordet i Sagen, hvis ikke Borgmesteren havde blandet en anden Sag ind deri, og saa maatte Taleren vel ogsaa have Lov til at knytte nogle Bemærkninger dertil. Den Komité, der bedømte Projekterne angaaende Folkebiblioteket, fandt, at nogle af Arbejderne var værdige til Præmie, og man maatte vel gaa ud fra, at Komitéens Medlemmer var sig deres Ansvar bevidst, og naar Borgmesteren saa stærkt kritiserede Arbejderne, burde han erindre, at en stor Del af Planerne var brygget sammen ovre i Mejlgade Nr. 8; men Borgmesteren og Taleren blev aldrig enige om Personen Stadsarkitekten i Aarhus. Man havde set adskilligt, der var lavet af Stadsarkitekten,

som Borgmesteren næppe vilde sætte til 1. Præmie, for det var ikke engang værdigt til 3. Præmie. Taleren vilde følge Henstillingen om at lade Stadsarkitekten forsøge, men det blev ikke med nogen Anbefaling fra Talerens Side.

B o r g m e s t e r e n var ogsaa Medlem af Bedømmelseskomiteén for Folkebiblioteket; men der stod i Programmet, at der skulde uddeles 4 Præmier, og det kunde man ikke komme uden om, selv om ingen af Arbejderne duede. Men Taleren var ogsaa med til at underskrive Indstillingen til Byraadet og den Kritik af Projekterne, som fandtes deri. Vald. Pedersen kom jo sjældent i Byraadet, og saa maatte man finde sig i, naar han en enkelt Gang kom, at faa alle hans Visdomsord paa en Gang.

V a l d. P e d e r s e n svarede, at Borgmesteren havde en sjælden Evne til at gøre sig behagelig paa, men det kunde maaske engang høre op. (Borgmesteren: Det har Vald. Pedersen truet med mange Gange!). Taleren kom i hvert Fald i Byraadet saa ofte, at han nok kunde se, hvilke Veje Borgmesteren fulgte, og det var ikke altid de bedste.

B o r g m e s t e r e n betragtede Indstillingen tiltraadt saaledes, at Udvalget forhandler med Stadsarkitekten.

Indstillingen vedtoges saaledes, at Udvalget bemyndiges til at forhandle med Stadsarkitekten om Udarbejdelse af Planer for Byggeriet.

5. (J. Nr. 658—1930). Meddelelse fra Budgetudvalget om Forhandling med Hjelpekassens Bestyrelse vedrørende Spørgsmaalet om Hjælp til Arbejdsløse og Hjemløse.

Fra Budgetudvalget forelaa følgende Udskrift af Forhandlingsprotokollen:

»Bestyrelsen for Hjælpekassen var indbudt til en Forhandling om Spørgsmaalet om Foranstaltninger, der mulig burde træffes i foranstaaende Anledning.

Man enedes om, at Hjælpekassen fortsætter i samme Spor som hidtil, indtil det Lovforslag, der ligger paa Rigsdagens Bord, om Ekstrahjælp til Arbejdsløse, var blevet til Lov. Angaaende de Hjemløse henstillede man til Forsørgelsesvæsenet at finde en Form, hvorunder de eventuelt kunde hjælpes, dog uden at saadan Hjælp faar Fattighjælps Virkning.

Forsørgelsesudvalget bemyndiges til at fremkomme med Forslag til Byraadet.

Under Forhandlingerne oplystes det, at Hjælpekassens Udgifter for den resterende Del af Regnskabsaaet herefter vil beløbe sig til ca. 175000 Kr. udover, hvad der hidtil er bevilget.

Fra Forsørgelsesudvalget forelaa følgende Meddelelse:

»Efter Henstilling fra Budgetudvalget til Forsørgelsesudvalget om at udarbejde Forslag, hvorved man fra Kommunens Side kunde komme de herværende paastaaede Hjemløse til Hjælp, har Forsørgelsesudvalget straks foretaget det fornødne i saa Henseende.

Man oprettede et midlertidigt Kontor udenfor Forsørgelsesanstalten og opfordrede de Hjemløse til at melde sig her for at afgive de for en saadan Foranstaltning nødvendige Oplysninger, idet Forsørgelsesudvalget nødvendigvis først maatte have Tallet paa dem, overfor hvem Foranstaltninger var paakrævet. Alt var bragt i Orden for at modtage en endogsaa betydelig Invasion af Hjemløse, saavel m. H. t. Husleje som Bispisning. Kontoret har været

aabent 2 Dage, og Resultatet blev, at 15 saakaldte Hjemløse meldte sig. Af disse mener Forsørgelsesudvalget, at 6 ikke kan komme ind under denne Kategori. Af de resterende 9 er 2 separate Mænd, hvis Hustruer underholdes af Forsørgelsesvæsenet med Fattighjælps Virkning for Mændene. Af de øvrige 7 vil man henvise til Hjælpekassen dem, der formenes efter Loven at kunne komme i Betragtning der, og for de ganske faa tiloversblevne mener man det ikke nødvendigt at træffe særlige Foranstaltninger.«

B o r g m e s t e r e n erindrede om, at Spørgsmaalet om Hjælp til Hjemløse blev henvist til Budgetudvalget, og næste Dag havde Udvalget et Møde med Hjælpekassen, hvor dens Formand meget smukt redegjorde for hele den Maade, hvorpaa man havde arbejdet og anvendt de Penge, der var stillet til Raadighed. Som det fremgik af den foreliggende Redegørelse, var Pengene omtrent opbrugt, og det forventes, der vilde blive Brug for ca. 175000 Kr. udover det hidtil bevilgede Beløb, altsaa for hele Aaret ca. 900000 Kr. Budgetudvalget var enig om at henstille til Hjælpekassen at fortsætte som hidtil, og Byraadet maatte da stille de nødvendige Midler til Raadighed. Taleren gik derefter ud fra, at hvis Byraadet tiltræder Budgetudvalgets Henstilling, har man samtidig vedtaget at stille de nødvendige Midler til Raadighed for Hjælpekassen. Der var taget det Forbehold, at det skal fortsættes, indtil Forslaget i Rigsdagen om Ekstrahjælp til Arbejdsløse var afgjort, og naar det var sket, maatte man have en ny Forhandling med Hjælpekassen. Angaaende det andet Spørgsmaal om Hjælp til Hjemløse saa blev dette henvist til Forsørgelses-

udvalget, og Taleren vilde bede Udvalgets Formand om at redegøre derfor.

L e o n h a r d H a n s e n gjorde udførligt Rede for Sagen. Budgetudvalget fandt det klogt at dele Kravet om Hjælp i to Afsnit, og Spørgsmaalet om Hjælp til Hjemløse blev overdraget til Forsørgelsesudvalget. Taleren sammenkaldte straks Embedsmændene under Forsørgelsesvæsenet og fik udfærdiget de nødvendige Skemaer til en saadan Foranstaltning. Der var kritiseret noget herover; men det var givet, at hvis der skulde laves noget, maatte man først vide, om der var nogen at lave det for. Der blev sagt af Deputationen til Byraadet, at der var ca. 500 Hjemløse i Aarhus; det vidste man imidlertid var forkert; ca. 50 var sikkert det højeste. Men Skemaerne var nødvendige, idet der maatte forlanges visse Oplysninger, naar en Kommune skal yde Bidrag til noget, uanset om det har Fattighjælps Virkning eller ikke. Skemaerne var udfærdiget meget lempeligt, idet der kun krævedes Navn, Fødested, Hjemstedskommune, om vedkommende havde faaet Hjælp af Hjælpekassen eller Arbejdsløshedskassen; for hvis de fik Hjælp andre Steder, kunde de ikke komme ind under denne Kategori. Taleren rejste derefter til København og forhandlede med Forsvarsministeren om at faa overladt det tomme Garnisonssygehus til Indkvartering af Hjemløse. Ministeren stillede sig meget velvilligt, og efter mange Forhandlinger med Militæret i Aarhus gik Sagen i Orden, og man fik Løfte om at laane Hærens Materiel, hvorefter der kunde skaffes Senge til ca. 100 Mand paa Garnisonssygehuset. Udvalget drøftede derefter et Forslag til Byraadet, som gik ud paa at skaffe dem Logi og fornøden Mad, idet de kunde faa Middagsmad ved den kommu-

nale Bospisning paa Forsørgelsesanstalten og derudover et Maaltid Morgen og Aften. Hjælpen skulde ikke have Fattighjælps Virkning, og man maatte derfor lade Arrangementet gaa ind under den offentlige Bospisning, der var etableret med Tilskud fra Byraadet. Da det altid støder nogle at skulle henvende sig paa en Fattiggaard, etablerede man et Kontor paa Vestergade, hvor de Hjemløse kunde melde sig, og af Udvalgets Skrivelse frengik det, hvad Resultatet blev. Det viste altsaa, at der ingen Trang var til Stede, og Taleren havde heller ikke haft Opfattelsen heraf. Aarhus var sikkert den By i Danmark, der havde gjort mest for disse Mennesker; man havde en meget udviklet social Forsorg, Herberg for Hjemløse, offentlig Bospisning, »Samaritanen« o. s. v.; derfor var det et forkert Sted, man valgte som Basis for det, der var sket i de sidste Dage. Efter dette kom Udvalget ikke med noget Forslag, men kun med en Redegørelse, og betragtede herefter sit Hverv som endt. Det var blevet sagt, at man vilde hjemsende dem, men det var absolut ikke Meningen, og det kunde man forøvrigt heller ikke, naar Hjælpen ikke havde Fattighjælps Virkning. Udvalget havde ment at række disse Mennesker en hjælpende Haand, men der var altsaa ingen, der ønskede Hjælpen. Nu var det altsaa konstateret, at hele Postyret i de sidste Dage kun var en Storm i et Glas Vand.

B o r g m e s t e r e n vilde ligeledee slaa fast, at der ikke fra nogen Side var Tale om Hjemsendelse. Samtidig var der foretaget et andet Skridt fra Byraadets Side, idet Taleren havde sendt følgende Skrivelse til Politimesteren:

»Det meddeles herved Hr. Politimesteren, at Byraadet ikke vil modtage flere Deputationer

fra de saakaldte Hjemløse, og man henstiller derfor til Politiet at forhindre Demonstrationer saavel udenfor Raadhuset som inde i samme.

Det henstilles ligeledes til Politiet at sørge for Ro og Orden i Gaderne, saa Byens Befolkning forskaanes for Processioner af den Beskaffenhed, som har fundet Sted i forrige Uge«.

Taleren havde selvfølgelig hele Byraadets Sanktion til at afsende Skrivelsen, men den var taget med her, fordi den skulde godkendes i et Byraadsmøde og føres i Byraadets Journal. Taleren vilde til Slut anmode om Byraadets Godkendelse af det, der var foretaget fra Budgetudvalgets Side.

Godkendtes enstemmig.

6. (J. Nr. 108²³—1930). Andragende fra Vognmand C. Jensen Højhus, Ringkøbing, om Bevilling til en Fragtmandsrute Ringkøbing—Aarhus.

Anbefalet af Brolægningsudvalget paa sædvanlige Betingelser.

Indstillingen vedtoges.

7. (J. Nr. 653—1930). Indstilling fra Aldersrenteudvalget om Bevilling af Brændselshjælp til Aldersrentenydere.

Udvalget foreslaar, at der som sædvanligt bevilges en Brændselshjælp af 5 hl. Koks à 1,90 Kr. og 1 Sæk Brænde à 1,40 Kr., som ialt vil andrage ca. 13650 Kr.

Indstillingen vedtoges.
